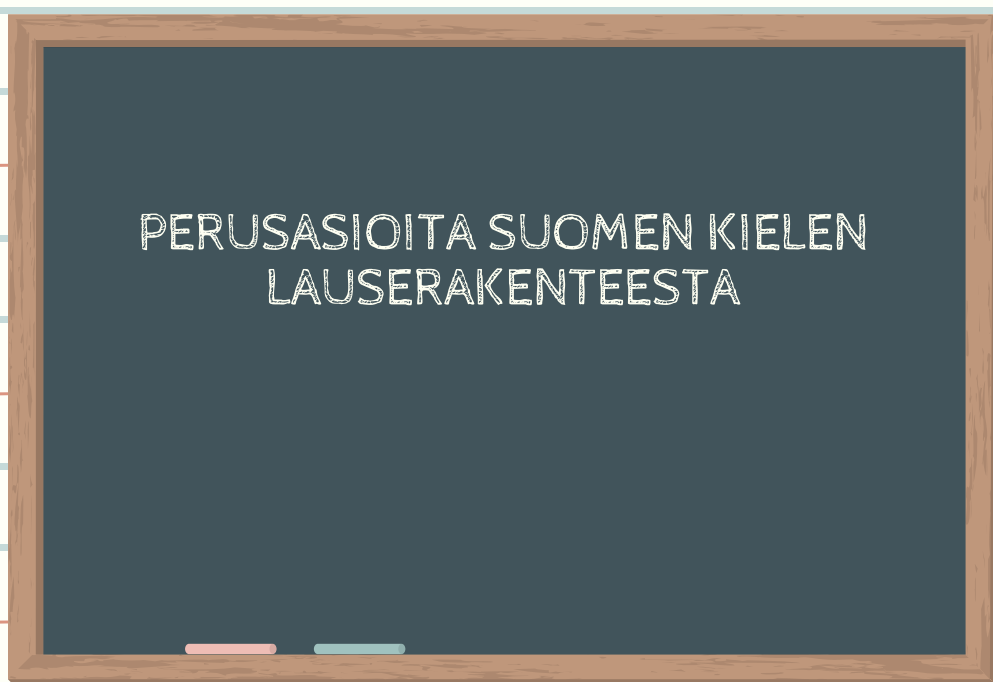

Tuija Metsäaho

Lause- rakenteesta sananen

Tammikuu 2021

Kun haluat kehittyä kirjoittajana, on hyvä osata vähän perusasioita suomen kielen lauserakenteesta. Jotta asiat olisivat mahdollisimman ymmärrettäviä, esitän asiat suoraviivaisesti ja olen oikonut mutkia ja jättänyt erityistapaukset pois.

Lähteenä olen käyttänyt Maria Vilkun *Suomen lauseopin perusteet* -teosta.

Mikä on lause?

Lause sisältää finiittiverbin. Finiittiverbistä näkee aikamuodon tai moduksen ja persoonapäättteen.

Haluan suklaata.

Hän **on uinut** joessa.

Juostiin.

Näkisit paremmin silmälaseilla.

Tulkoon kesä!

Verbi on lauseen ydin

Lauseessa pitää siis olla finiittiverbi. On yhden sanan lauseitakin, kuten *sataa*, *ropisee*, *ahdistaa*, *kopisee*.

Useimmiten on kuitenkin niin, että verbi tarvitsee muita seuralaisia, jotta saadaan muodostettua lause.

Tarvitsen paljon unta.

Kissa venytteli matolla.

Huomenna on perjantai.

Jos kyseessä on aktiivimuotoinen verbi, sillä on seuralaisena subjekti.

Sinä hyppäät korkealle.

Vauva nauraa rattaissa.

He olivat pettyneitä.

Verbi voi vaatia seuralaisensa johonkin tiettyyn (sija)muotoon, ja tällöin puhutaan rektiosta.

*Me tykkäämme **pikkuleivistä**.*

*Nainen rakastui **kaljuun mieheen**.*

*Lapsi pitää **opettajasta**.*

Rektio voi myös vaihdella. Jos epäröit, tarkista sanakirjasta kielitoimistonsanakirja.fi

Kiinnostuitko kielestä? / Kiinnostuitko kieleen?

Maistuuko hyvälle? / Maistuuko hyvältä?

Tämä tuoksuu pahalle. / Tämä tuoksuu pahalta.

Sanajärjestyksestä hiukan

Suomen kielessä on periaatteessa vapaa sanajärjestys, mutta lauseen merkitys voi muuttua sanajärjestystä vaihtamalla.

Lapset ostavat minulle vohveliraudan.

Minulle lapset ostavat vohveliraudan.

Vohveliraudan lapset ostavat minulle.

Onko verbi yksikössä vai monikossa?
Subjekti määrittelee, missä muodossa verbi on.

*Auto ja sen kuljettaja ovat punaisia.
Tytär ja tämän poikaystävä tulivat kylään.
Mummo tai pappa kaatuu liukkaalla polulla.
Paikalle tulivat opettaja ja oppilaat.*

Verbi on lauseen ydin. Kun luet tekstejä tai kirjoitat itse, pohdi verbin valintaa. Saat ilmaisuun enemmän voimaa, kun käytät värikkäitä ja voimakkaita verbejä.

